

SØKNAD OM MIDLER TIL PROSJEKTET CIVIL PROCEDURE IN AND OUTSIDE THE EUROPEAN UNION – NORDIC AND GERMANIC PERSPECTIVES

a) Bakgrunn

EU-retten, og dermed også EØS-retten, har betydelig innflytelse på den nasjonale sivilprosessretten. Påvirkningen av den nasjonale retten skjer både direkte gjennom en rekke forordninger og direktiver innenfor sivilprosessretten, og indirekte gjennom så vel prosessuelle bestemmelser i lovgivning på blant annet forbrukerrettens område som gjennom rettspraksis fra EU-domstolen. I tillegg skjer utvikling gjennom andre typer av samarbeid, herunder prosjektet «European Principles of Civil Procedure» som gjennomføres av European Law Institute og UNIDROIT.

Selv om forordninger og direktiver innenfor sivilprosessretten ikke er bindende for EØS/EFTA-stater som Norge, påvirkes sivilprosessretten også i disse land. Grunnen er både at Norge er medlem i Luganokonvensjonen om domsmyndighet og anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, og av at Norge gjennom EØS-avtalen er direkte forpliktet til å gjennomføre mange prosessuelle bestemmelser i EU-retten. Fordi det indre marked forutsetter mest mulig like regler, velger EFTA-statene ofte frivillig tilpassing av sine prosessrettslige regler selv når de ikke er forpliktet til det. Haag-konvensjonene om rettslig samarbeid har flere fellestrekk med EU-rettslige regler og fungerer delvis som en bro som utvider samarbeidet innenfor EU til land som står utenfor.

Under workshopen «EU and national civil procedure» i november 2015 diskuterte forskere fra elleve europeiske land hvordan EU/EØS-retten påvirker den nasjonale sivilprosessretten, likheter og ulikheter mellom ulike land. Prosjektet pekte på at selv om den nasjonale rettskulturen har en viss innflytelse på europeiseringen av nasjonal rett, er det også mange ulikheter mellom land med like rettssystemer. Medlemskap i EU er ikke en sentral faktor med tanke på graden av europeisering.

b) Problemstilling

Hensikten med «Civil procedure in and outside the European Union – Nordic and Germanic perspectives» er å følge opp noen av spørsmålene fra prosjektet «EU and national civil procedure».

Vi ønsker å undersøke nærmere forskjellen mellom medlemsland og land som ikke er EU-medlemmer. Sentrale spørsmål er å sammenligne hvordan ulike typer av tiltak for harmonisering av sivilprosessretten påvirker land innenfor og utenfor EU, og hvordan man kan håndtere behovet for harmonisering også på de områder som ikke er en del av EØS-avtalen. Et spørsmål er hvordan fellesprosjekter som «European Principles of Civil Procedure» kan påvirke nasjonal rett. Et annet spørsmål er hvordan Haag-konvensjonene kan brukes for å oppnå mer rettslig samarbeid. Spørsmålet om betydningen av EU-medlemskap og konsekvensen av å stå utenfor EU har økt i og med Brexit.

Vi ønsker å begrense analysen til land med mest mulig lik rettskultur og organisering av sivilprosessretten. På denne måten kan vi begrense betydningen av forskjeller som oppstår som en følge av gjennomgripende strukturelle forskjeller. Derfor har vi valgt å begrense prosjektet til nordiske og germanske land. Slik kan vi få frem flere nyanser og detaljer i sammenligningene.

Prosjektet vil foregå slik at vi gransker noen utvalgte tema i dybden for å få en større forståelse for disse. Samtidig kan studier på detaljnivå bidra til en bedre forståelse av europeisering av sivilprosessen på et overordnet plan.

Fire temaer er valgt ut. 1) «European Principles of Civil Procedure» og hvordan de påvirker nasjonal sivilprosessrett. 2) Harmonisering av sivilprosessretten gjennom forordninger og direktiver – leder det i praksis til større harmonisering på europeisk nivå og utgjør det en trussel for koherensen i nasjonal sivilprosessrett? 3. Forbrukertvister i domstolene og domstolens plikt til å bruke forbrukerrettslige regler *ex officio* – hvordan påvirker det dommerens rolle? 4. Grenseoverskridende familierettslige tvister – parallelle reguleringer i EU og i Haag-konvensjonene.

c) Begrunnelse for å ha en workshop

Hensikten med prosjektet «Civil procedure in and outside the EU» er å samle 18 forskere fra primært nordiske og germanske land til en workshop ved Universitetet i Tromsø. Workshopen er diskusjonsbasert. Under hver sesjon presenterer en til to forskere fra et nordisk land og en til to forskere fra et germansk land kort sine perspektiver på sesjonens tema. Hovedvekten for hver sesjon er på diskusjoner om fellestrekk, fellesproblemer, likheter, ulikheter og øvrige analyser. I workshopen deltar en forsker fra Storbritannia for å belyse hvordan Brexit kan påvirke utviklingen. Hovedinnleggene og et par artikler, som sammenfatter og analyserer utviklingen på et mer overordnet nivå, publiseres i en antologi på et internasjonalt forlag våren 2018.

Per i dag har følgende personer blitt invitert og takket ja: Wolfgang Hau (Universitetet i Passau, Tyskland), Volker Lipp (Universitetet i Göttingen, Tyskland), Ivo Bach (Universitetet i Göttingen, Tyskland), John Sorabji (University College London), Bart Krans (Universitetet i Leiden, Nederland), Torbjörn Andersson (Uppsala Universitet), Eva Storskrubb (Uppsala Universitet) og Laura Ervo (Örebro Universitet). I tillegg har vi en deltaker som foreløpig ikke har bekreftet sin deltakelse. Alle disse er eksperter på europeisering av sivilprosessretten.

Hensikten er videre å styrke tidligere samarbeid mellom deltakerne og skape en arena for fortsatt samarbeid. Workshopen er samtidig en frittstående fortsettelse av seminarer om norsk og tysk sivilprosessrett. Det første seminaret var høsten 2010 ved Universitetet i Bergen og det andre på Max Planck-instituttet i Luxemburg høsten 2015.

Vi har satt av en sesjon for at norske stipendiater som skriver om sivilprosessrett (per dags dato to, av hvilke én, Christina Jensen, er ansatt ved UiT), får legge frem sine prosjekter (det er satt av en drøy time til hver av stipendiatene).

Hensikten er også å styrke samarbeidet mellom norske forskere og derfor har vi invitert alle som forsker på sivilprosessrett ved de tre juridiske fakultetene i Norge til

workshopen. Workshopen bidrar dermed både til internasjonalisering og til å styrke det nasjonale og lokale forskningsmiljøet.

Prosjektet trenger finansiering for å dekke deltakernes opphold under workshopen. Per i dag har de fleste forskere begrenset med midler til reiser og derfor vil det være nødvendig å spandere oppholdet under workshopen på deltakerne. Det vil være plass til ca. 18 deltakere, herunder 9 deltakere fra utlandet, på workshopen, som vil bli arrangert på universitetet i Tromsø i 31.8.-2.9.2017.

Ledere for prosjektet er professor Anna Nylund, det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet, professor Magne Strandberg og professor Halvard Haukeland Fredriksen, begge Universitetet i Bergen.

d) Varighet

Støtte søkes i denne omgangen bare for workshopen, som vil bli arrangert 31.8.-2.9.2017.

e) Fremdrift

Januar-august: planlegging,

31.8.-2.7.2017 workshop,

31.12.2017 tidsfrist for artikler,

utgivelse på forlag våren 2018

f) Finansiering og budsjett

Det totale budsjettet er på ca. kr. 190.000. Se vedlegg for mer detaljert informasjon.

Prosjektet ble tildelt kr. 60.000 i små driftsmidler høsten 2016. Forskermiljøet i Bergen står for alle kostnader for sine deltakere (reiser, opphold, mat, etc.), som inkluderer Volker Lipp. Summen miljøet i Bergen bidrar med forventes å være ca. kr. 40.000.

Jeg har søkt om kr 40.000 fra Nansenfondene (søknadsfrist 15.1.2017) og venter på svar på søknaden.

Per i dag er kr 100.000, altså over halvparten av prosjektet dekket med små driftsmidler og midler mine kollegaer i Bergen har lovet å bidra med. Derfor søker jeg på vegne av forskergruppen i straffe- og prosessrett på å få dekket resten, inntil kr. 90.000.

På vegne av forskergruppen i straffe- og prosessrett,

Anna Nylund

Leder

Vedlegg: budsjett, tentativt program

Civil procedure inside and outside the EU – Nordic and Germanic perspectives

Budsjett for workshop i Tromsø 31.8-2.9.2017

18 deltakere på seminaret, tre-fire deltakere fra Tromsø, resten tilreisende fra Norge, Norden og Europa.

Losji	15 x 2 netter	Kr. 1400 per rom	Kr. 56.000
Clarion the Edge	10 x 2 netter	per natt	
Lunsj og kaffe	18 x 2 lunsjer	Kr. 560 per person	Kr. 20.160
		per dag	
Middag	18 x 2 middager	Kr. 760 per person	Kr. 27.360
		per dag	
Kveldspakke, møtelokale		Kr. 2000	Kr. 2000
Reiser til og fra Tromsø	15 personer, forskjellige destinasjoner	Ca. kr. 5.000 per person	Kr. 75.000
Diverse			Kr 9.480
Totalt (hele workshopen)			Kr. 190.000
Søknadsbeløp			kr. 90.000

CIVIL PROCEDURE IN AND OUTSIDE THE EUROPEAN UNION – NORDIC AND GERMANIC PERSPECTIVES

Venue: Clarion Hotel The Edge, Tromsø

Day 1

Late afternoon session 17:30-19:30

Soft law reform of European civil procedure – the ELI/UNIDROIT project and national civil procedure.

(What is the ELI/UNIDROIT project? What are the ambitions of the project? Will the project affect civil procedure on a national level? What is the scope of the code? Will there be any specific rules for specific types of cases?)

- Introduction of the ELO/UNIDROIT – project – John Sorabji
- Comments: Volker Lipp/Wolfgang Hau
- Discussion

Dinner

Day 2

Breakfast

Morning session (9:00-13:00)

09:00-1045: Hard law reform for European civil procedure: Harmonisation and/or fragmentation of national law?

- The European background – Eva Storskrubb
- Nordic perspective – Laura ERvo
- German Perspective – Wolfgang Hau

10:45-11:15 *Coffee break*

11:15-13:00 Consumer cases: The role of the judge and ex officio application

- German perspective – Ivo Bach
- Dutch perspective – Bart Krans
- Nordic perspective – Torbjörn Andersson
- Discussion

13:00 Lunch

Afternoon session (14:00-16:00)

Maintenance cases: Managing being inside and outside of EU – Brussels II, The Maintenance Regulation contra the Hague and Brussels I and Lugano

- Brussels II /Maintenance Regulation / Hague Conventions – Volker Lipp
- Lugano /Brussels – Tanja Domej?
- Norwegian perspective – Anna Nylund
- Discussion

Activity

19:30 Seminar Dinner

Day 3

Breakfast

Morning session (9:00-13:00)

Developments in Norwegian law, Phd presentations (0900-1200)

- Marie Holm: res judicata
 - Commentator: Storskrubb/Andersson
- Christina Jensen: small claims
 - Commentator: Krans/Ervo

Coffee

Concluding remarks (1230-1330)

Lunch

(Dinner for those still present in Tromsø)